

2024/1274

3.5.2024.

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2024/1274

(2024. gada 29. aprīlis),

ar ko Grieķijas Republikai attiecībā uz Krētas salu ļauj atkāpties no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem

(izziņots ar dokumenta numuru C(2024) 2890)

(Autentisks ir tikai teksts grieķu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu ⁽¹⁾, un jo īpaši tās 64. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES ⁽²⁾, un jo īpaši tās 66. pantu,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2022. gada 21. februārī Komisija pieņēma Lēmumu (ES) 2022/258 ⁽³⁾, ar ko Grieķijai attiecībā uz Krētas salu ļauj atkāpties no šādiem Regulas (ES) 2019/943 un Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem:
- Regulas (ES) 2019/943 6. pants, kurš nosaka elektroenerģijas balansēšanas tirgiem piemērojamos noteikumus;
 - Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punkts, kurš attiecas uz to, kā pārvades sistēmu operatori ("PSO") un nominētie elektroenerģijas tirgus operatori ("NETO") organizē integrēto nākamās dienas un tekošās dienas tirgu vadību saskaņā ar Komisijas Regulu (ES) 2015/1222 ⁽⁴⁾;
 - Regulas (ES) 2019/943 8. panta 1. un 4. punkts, kuros attiecīgi noteikts NETO pienākums atļaut tirgus dalībniekiem tirgoties ar enerģiju pēc iespējas tuvāk reāllaikam un vismaz līdz tekošās dienas starpzonu jaudas tirgus slēgšanas laikam un nebalansa norēķinu periods visās grafiku sastādīšanas zonās – 15 minūtes;
 - Regulas (ES) 2019/943 9. pants, kurš attiecas uz elektroenerģijas nākotnes tirgiem;
 - Regulas (ES) 2019/943 10. pants, kurš attiecas uz tehniskiem solišanas limitiem, kas piemērojami enerģijas vairumtirdzniecības cenām;
 - Regulas (ES) 2019/943 11. pants, kas attiecas uz zudušās slodzes vērtības noteikšanu, t. i., tādas maksimālās elektroenerģijas cenas aplēsi, kādu lietotāji ir gatavi maksāt, lai izvairītos no pārtrauces;
 - Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkts, kurā noteikti konkrēti PSO pienākumi, tostarp ar frekvences kontroli nesaistītu papildpakalpojumu iepirkšana.

⁽¹⁾ OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁽²⁾ OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

⁽³⁾ Komisijas Lēmums (ES) 2022/258 (2022. gada 21. februāris), ar ko Grieķijas Republikai attiecībā uz Krētu ļauj atkāpties no dažiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/943 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 noteikumiem (OV L 42, 23.2.2022., 92. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/258/oj>).

⁽⁴⁾ Komisijas Regula (ES) 2015/1222 (2015. gada 24. jūlijs), ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas (OV L 197, 25.7.2015., 24. lpp., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>).

- (2) Ar Lēmumu (ES) 2022/258 piešķirto atkāpi piemēroja līdz 2023. gada 31. decembrim vai līdz brīdim, kad Krētas sala būs pilnībā savstarpēji savienota ar kontinentālo Grieķiju, – atkarībā no tā, kurš datums pienāk pirmais.
- (3) Grieķija 2023. gada 18. decembrī iesniedza Komisijai jaunu lūgumu piemērot atkāpi ("lūgums") attiecībā uz Krētas salu no 1. apsvērumā minētajiem noteikumiem. Jaunajā lūgumā Grieķija paskaidroja, ka neparedzētas attiecīgo būvniecības un licencēšanas procesu kavēšanās dēļ Krētas salas pilnīga starpsavienojuma izveide līdz 2023. gada decembra beigām nebija iespējama, un lūdza jaunu atkāpi no minētajiem noteikumiem līdz 2025. gada 31. decembrim vai līdz Krētas salas un Grieķijas kontinentālās daļas pilnīga starpsavienojuma izveides pabeigšanai – atkarībā no tā, kurš datums pienāk pirmais.
- (4) 2024. gada 28. februārī Komisija lūgumu publicēja savā tīmekļvietnē un aicināja dalībvalstis un ieinteresētās personas līdz 2024. gada 27. martam sniegt piezīmes. Piezīmes iesniedza tikai viena persona, un tās attiecās uz papildu konvencionālās elektroenerģijas ražošanas jaudas uzstādīšanu Krētā, kā arī atlīdzību par šādu jaudu. Konkrētāk, persona puda bažas par to, ka piemērojamā atlīdzības shēma var nebūt saderīga ar jaudas mehānismiem piemērojamajiem ES noteikumiem. Lai novērstu šaubas, Grieķija nav lūgusi atkāpi no jaudas mehānismiem piemērojamajiem ES noteikumiem, un tas nozīmē, ka šos noteikumus turpina piemērot visām elektroenerģijas ražošanai piemērojamajām atlīdzības shēmām Krētā. Tādējādi šā lēmuma darbības joma uz saņemtajām piezīmēm neattiecas. Turklāt šis lēmums neskar ES tiesību aktus par valsts atbalstu.

2. KRĒTAS SALA

Elektroenerģijas sistēma un elektroenerģijas tirgus Krētas salā

- (5) Krētas sala atrodas Vidusjūrā, uz dienvidiem no Grieķijas kontinentālās daļas. Līdz 2021. gada 3. jūlijam tai bija sava elektroenerģijas sistēma, kas nebija savienota ar Grieķijas kontinentālo elektroenerģijas sistēmu.
- (6) Kā paskaidrots Lēmuma (ES) 2022/258 6.–9. apsvērumā, Grieķija Krētas salas un Grieķijas kontinentālās daļas pilnīgu starpsavienojumu uzskatīja par prioritāru projektu, kuru bija plānots pabeigt līdz 2023. gada beigām un īstenot divos posmos:
 - a) starpsavienojuma projekta I posms, kas attiecas uz Krētas starpsavienojumu ar Peloponēsas pussalu ("I posma starpsavienojums"), tika pabeigts 2021. gada 1. novembrī;
 - b) starpsavienojuma projekta II posms attiecas uz Krētas centrālās daļas (Iraklijas prefektūra) starpsavienojumu ar Grieķijas kontinentālo daļu (Atikas reģions) ("II posma starpsavienojums"). Pabeidzot II posma starpsavienojumu, Krēta būs pilnīgi savienota ar kontinentālo elektroenerģijas pārvades sistēmu un tiks apmierināts viss salas pieprasījums pēc elektroenerģijas.
- (7) Pirms I posma starpsavienojuma pabeigšanas Krētas elektroenerģijas tirgus bija tāds, ka ražotāji un piegādātāji Grieķijas tirgū neiesniedza nekādus piedāvājumus un ģenerētārvienības tika dispečētas atbilstoši to minimālajām mainīgajām izmaksām. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības kliringa cena Krētā tika aprēķināta reizi mēnesī, pamatojoties uz konvencionālo elektroenerģijas vienību mainīgajām un kopējām izmaksām, kuras noteica salas vēsturiskais uzņēmums *Public Power Cooperation S.A.* ("PPC S.A."). PPC S.A. bija vienīgais tradicionālais elektroenerģijas ražotājs salā. Līdztekus tam pastāvēja arī vairāki atjaunojamo energoresursu enerģijas ("AER") ražotāji, kam ir noteikts fiksēts tarifs saskaņā ar elektroenerģijas pirkuma līgumu vai fiksēts tarifs, kas ir atkarīgs no katras vienības darbības sākuma datuma. Šā modeļa piemērošana tika pārtraukta pēc I posma pabeigšanas (2021. gada 1. novembris).

- (8) Pārejas periodā starp I posma pabeigšanu un II posma pabeigšanu ("pārejas periods") Krētas elektroenerģijas tirgū izmanto hibrīdu tirgus modeli ("hibrīdais modelis"). Sīkāka informācija par hibrīdā modeļa darbību ir izklāstīta Lēmuma (ES) 2022/258 15.–19. apsvērumā.
- (9) Kopumā saskaņā ar hibrīdo modeli Grieķijas elektroenerģijas birža HEnEX iesniedz rīkojumus par visu slodzi un ražošanas apjomu termoelektrostacijās Krētā gan nākamās dienas, gan tekošās dienas tirgos. Šos iesniegumus iesniedz visu Krētas slodzes pārstāvju un termoelektrostaciju vārdā. Visi AER ražotāju līgumi ar ministrijas lēmumu ir nodoti Atjaunojamo energoresursu un izcelsmes apliecinājumu operatoram ("DAPEEP"), un sadales sistēmas operators ("HEDNO S.A.") sniedz DAPEEP visus attiecīgos uzskaites datus gan par esošajiem, gan jaunajiem AER ražotājiem Krētā. Vienlaikus DAPEEP iesniedz rīkojumus par visu AER ražošanas apjomu Krētā. Pamatojoties uz šiem rīkojumiem, kopējais elektroenerģijas pieprasījums, ko prognozējis Grieķijas pārvades sistēmas operators ("IPTO S.A."), tiek sadalīts slodzes pārstāvjiem atbilstoši to piegādes procentuālajai daļai, ko katru mēnesi *ex ante* aprēķinājis HEDNO S.A. Pēc šā procesa pabeigšanas izveidotais Krētas slodzes un ražošanas profils tiek praktiski iekļauts Grieķijas kontinentālās starpsavienotās sistēmas nākamās dienas un tekošās dienas tirgos.
- (10) Saskaņā ar lūgumu I posma starpsavienojuma darbība atbilst ekonomiskajiem signāliem par cenu veidošanos kontinentālajā starpsavienotajā sistēmā attiecībā pret Krētas elektroenerģijas tirgu. Tā kā ražošanas izmaksas termoelektrostacijās Krētā ir augstas, I posma starpsavienojuma darbības laikā elektroenerģija Krētas vajadzībām galvenokārt tiek importēta. Tomēr tas ne vienmēr ir tā. Periodos, kad Krētā slodze ir zema un no AER tiek sarazots liels daudzums elektroenerģijas, plūsma pa I posma starpsavienojuma kabeļiem tiek pārvērsta pretējā virzienā un elektroenerģija plūst no Krētas uz Grieķijas kontinentālo daļu. Grieķija paskaidroja, ka šādā gadījumā elektroenerģija ir ražota no AER, jo pastāv uzskats, ka visa termoelektrostacijās sarazotā elektroenerģija nodrošina vietējo slodzi Krētā.
- (11) Grieķija norādīja, ka hibrīdais modelis stājas spēkā saskaņā ar šādiem valsts noteikumiem: Grieķijas Likuma 4821/2021 105., 107. un 108. pants un valsts regulatīvās iestādes (RAE) Lēmumi Nr. 755/2021 un Nr. 807/2021.
- (12) Grieķija arī norādīja, ka pārejas periodā hibrīdais modelis ir izrādījies piemērotākais, iedarbīgākais un lietderīgākais Krētas tirgus sistēmai salīdzinājumā ar divām citām apsvērtajām alternatīvām, proti, Krētas integrāciju Grieķijas elektroenerģijas tirgū, izveidojot attiecīgi vienu vai divas tirdzniecības zonas. Pamatojot minēto paziņojumu, Grieķija iesniedza informāciju, kas pierāda, ka hibrīdais modelis ir nodrošinājis ievērojamus izmaksu ietaupījumus, palīdzējis izvairīties no pārmērīgām pārdispečēšanas izmaksām, kā arī nodrošinājis zemākas piegādātās elektroenerģijas izmaksas un mazāk piesārņojošu tehnoloģiju efektīvu izmantošanu.
- (13) Attiecībā uz mazumtirdzniecības tirgu Grieķija norādīja, ka tas ir atvērts visiem piegādātājiem, no kuriem aptuveni piecpadsmit pašlaik darbojas Krētas salā. Tā kā ražošanas izmaksas Krētas salā ir lielākas nekā Grieķijas starpsavienotajā elektroenerģijas sistēmā, Grieķija izvēlējās noteikt, ka visiem piegādātājiem jāpiemēro viens un tas pats tarifs katrai lietotāju kategorijai visā Grieķijas teritorijā. Šī lēmuma pamatā bija sociālās kohēzijas apsvērumi.

3. LŪGTĀ ATKĀPE

- (14) Attiecībā uz Krētas salu iesniegtais lūgums piemērot atkāpi ir pamatots ar tās atzīšanu par mazu savienotu sistēmu Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē. Šī atruna tika apstiprināta Lēmuma (ES) 2022/258 36.–40. apsvērumā.

3.1. Atkāpe saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu

- (15) Grieķija attiecībā uz Krētas salu lūdza piemērot jaunu atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta un 9., 10. un 11. panta noteikumiem.

3.2. **Atkāpe saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantu**

- (16) Grieķija attiecībā uz Krētas salu lūdza piemērot jaunu atkāpi no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkta noteikumiem.

3.3. **Lūgtās atkāpes ilgums**

- (17) Grieķija lūdza, lai atkāpe būtu spēkā līdz pārejas perioda beigām, proti, līdz 2025. gada beigām, kad Krēta būs pilnībā savstarpēji savienota ar Grieķijas kontinentālo daļu. Grieķija paskaidroja, ka, lai gan daži tīkla uzlabojumi Krētas salā notiks pakāpeniski līdz 2028. gada beigām, tie nekādi neapdraudēs II posma starpsavienojuma pabeigšanu un ekspluatāciju.
- (18) Grieķija savā lūgumā norādīja, ka, lai gan pilnīgu starpsavienojumu bija plānots pabeigt līdz 2023. gada beigām, kas atbilst ar Lēmumu (ES) 2022/258 piešķirtās atkāpes ilgumam, projekta pabeigšana ir aizkavējusies. Saskaņā ar Grieķijas iesniegto atjaunināto grafiku pilnīga starpsavienojuma izveide ir jāpabeidz līdz 2025. gada beigām. Grieķija paskaidroja, ka projekta īstenošana būtiski kavējas tādu notikumu dēļ, kurus nevarēja paredzēt pirms būvdarbu uzsākšanas.
- (19) Konkrētāk, Grieķija norādīja, ka Covid-19 pandēmija ir izraisījusi ievērojamu kavēšanos konkrētu būvmateriālu un pakalpojumu iepirkumos. Turklāt vērtīgu senlietu atklāšana rakšanas darbu laikā izraisīja turpmāku kavēšanos, jo kompetentajām arheoloģijas iestādēm bija jāiesaistās jau notiekošajos atļauju piešķiršanas procesos. Grieķija arī norādīja, ka, konstatējot karsta procesā izveidojušos pazemes dobumus būvdarbu teritorijā, darbi bija jāaptur līdz brīdim, kad šie dobumi tika novērtēti un tika veikti attiecīgi pasākumi. Visbeidzot, 2023. gada septembrī notikušie plūdi vēl vairāk aizkavēja projekta īstenošanu, jo tie ietekmēja Krētas pārveidotājstacijas tērauda konstrukciju piegādātāja ražošanas procesu.

4. **NOVĒRTĒJUMS**

4.1. **Mazas savienotas sistēmas, kuru darbība rada būtiskas problēmas**

- (20) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. pantu atkāpi no minētās regulas 6. panta, 7. panta 1. punkta, 8. panta 1. un 4. punkta un 9., 10. un 11. panta attiecīgajiem noteikumiem var piemērot divos gadījumos:
- attiecībā uz mazām izolētām sistēmām un mazām savienotām sistēmām, ja dalībvalsts(-is) var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas šo sistēmu darbībā, un šādā gadījumā uz atkāpi attiecas nosacījumi, kuru mērķis ir palielināt konkurenci un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū;
 - attiecībā uz tālākajiem reģioniem Līguma 349. panta nozīmē, ja acīmredzamu fizisku iemeslu dēļ tiem nevar izveidot starpsavienojumu ar Savienības enerģijas tirgu.
- (21) Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 1. punkta pirmo daļu atkāpi no attiecīgajiem 7. un 8. panta un IV, V un VI nodaļas noteikumiem var piešķirt attiecībā uz mazām izolētām sistēmām un mazām savienotām sistēmām, ja dalībvalsts(-is) var pierādīt, ka pastāv būtiskas problēmas šo sistēmu darbībā.
- (22) Saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943 un Direktīvu (ES) 2019/944 attiecībā uz mazām savienotām sistēmām dalībvalstīm ir jāpierāda, ka pastāv būtiskas problēmas šādu sistēmu darbībā. Turklāt atkāpei vajadzētu būt ierobežotai laikā un uz to būtu jāattiecinā nosacījumi, kuru mērķis ir palielināt konkurenci un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū.

Maza savienota sistēma

- (23) Krētas salas kvalificēšana par mazu savienotu sistēmu tika izvērtēta Lēmuma (ES) 2022/258 36.–40. apsvērumā. Tā kā minētais novērtējums joprojām ir derīgs, Krētas sala ir uzskatāma par mazu savienotu sistēmu Regulas (ES) 2019/943 64. panta un Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta vajadzībām.

Būtiskas problēmas sistēmas darbībai

- (24) Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto terminu "būtiskas problēmas" nav definējis ne likumdevējs, ne Komisija savā lēmumu pieņemšanas praksē. Atvērtais formulējums ļauj Komisijai ņemt vērā visas iespējamās problēmas, kas saistītas ar mazo sistēmu īpašo situāciju, ja tās ir būtiskas, nevis tikai nenozīmīgas. Šādas problēmas var ievērojami atšķirties atkarībā no attiecīgās sistēmas ģeogrāfiskajām īpatnībām, ražošanas un patēriņa, kā arī tehnikas attīstības līmeņa (piem., elektroenerģijas uzkrāšana un neliela ražošana). Turklāt šīm būtiskajām problēmām ir jābūt saistītām ar mazu izolētu sistēmu un mazu savienotu sistēmu darbību.
- (25) Grieķija savā lūgumā izskaidroja problēmas, kas tai rastos, ekspluatējot elektroenerģijas sistēmu Krētā, ja pārejas periodā tai pilnībā būtu jāpiemēro Regula (ES) 2019/943 un Direktīva (ES) 2019/944. Lai pilnībā piemērotu minētos tiesību aktus, Krēta būtu jāintegrē Grieķijas elektroenerģijas tirgos, izveidojot vienu ("vienas tirdzniecības zonas scenāriju") vai divas tirdzniecības zonas ("divu tirdzniecības zonu scenārijs"). Lūgumā norādītās saistītās problēmas attiecās uz tām pašām būtiskajām problēmām, kuras Komisija bija novērtējusi Lēmumā (ES) 2022/258.
- (26) Kopumā Grieķija uzsvēra problēmas saistībā ar Krētas elektroenerģijas tirgus darbību, kas rastos, ja Regula (ES) 2019/943 un Direktīva (ES) 2019/944 būtu jāpiemēro pilnībā.
- (27) No vienas puses, Krētas tirgus dalībnieku integrēšana Grieķijas elektroenerģijas tirgū vienas tirdzniecības zonas scenārijā radītu lielas pārdispečēšanas izmaksas, kas galu galā būtu jāsedz elektroenerģijas patērētājiem. Jebkurā gadījumā uzskaites infrastruktūras trūkumu dēļ Krētas tirgus dalībnieki nevarētu pilnvērtīgi piedalīties Grieķijas nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas elektroenerģijas tirgos. Konkrētāk, nepieciešamās uzskaites sistēmas vēl nav ieviestas un nebūs ieviestas ātrāk par 2024. gada pirmo ceturksni.
- (28) No otras puses, atsevišķas tirdzniecības zonas izveide ne tikai prasītu papildu ieguldījumus infrastruktūrā, kura lūgtās atkāpes piemērošanas laikā jebkurā gadījumā netiktu pabeigta, bet arī būtu nepiemērota tirdzniecības zonas vispārējās tirgus efektivitātes, stabilitātes un noturīguma apsvērumu dēļ. Turklāt, ņemot vērā atkāpes ierobežoto ilgumu, tas arī nebūtu samērīgs risinājums.
- (29) Grieķija savā lūgumā arī atjaunināja informāciju, kas iesniegta pirms Lēmuma (ES) 2022/258 pieņemšanas. Cita starpā tā aplēsa, ka hipotētiskajos vienas piedāvājuma zonas un divu tirdzniecības zonu scenārijos elektroenerģijas kopējās izmaksas attiecīgajā periodā būtu attiecīgi aptuveni par 190 miljoniem EUR un 217 miljoniem EUR lielākas nekā faktiskās izmaksas hibrīdā modeļa kontekstā.
- (30) Tāpēc ir jāatsaucas uz attiecīgo Lēmuma (ES) 2022/258 41.–48. apsvērumā sniegto novērtējumu un jāsecina, ka Grieķija ir pierādījusi, ka Krētas elektroenerģijas sistēmas kā mazas savienotas sistēmas darbībā pastāv būtiskas problēmas, kas turpināsies līdz brīdim, kad sala būs pilnībā savienota ar kontinentālo tīklu, t. i., līdz starpsavienojuma projekta II posma pabeigšanai.
- (31) Krētā pašlaik izmantotā hibrīdā modeļa mērķis ir risināt šīs problēmas, un 29. apsvērumā izklāstīto iemeslu dēļ tas sniedz būtiskus ieguvumus salīdzinājumā ar ieguvumiem, ko sniegtu Krētas sistēmas pilnīga integrēšana Grieķijas elektroenerģijas tirgū pārejas periodā.

4.2. Lūgtās atkāpes darbības joma**4.2.1. Regulas (ES) 2019/943 6. pants, 7. panta 1. punkts, 8. panta 1. un 4. punkts, 9., 10. un 11. pants**

4.2.1.1. Lūgums

- (32) Attiecībā uz Regulas (ES) 2019/943 6. pantu Grieķija norādīja, ka Krētas salā pašlaik izmantotais hibrīdais modelis neietver balansēšanas tirgu. Tādēļ, lai hibrīdo modeli varētu turpināt izmantot līdz brīdim, kad Krētas sala būs pilnībā savstarpēji savienota ar kontinentālo tīklu, būtu nepieciešama atkāpe no minētā panta noteikumiem.
- (33) Attiecībā uz Regulas (ES) 2019/943 7. panta 1. punktu un 8. panta 1. un 4. punktu Grieķija norāda, ka hibrīdais modelis, kas pašlaik tiek izmantots Krētas salā, neparedz nedz nākamās dienas un tekošās dienas tirgus, nedz tirdzniecību abos minētajos tirgos. Tādēļ, kā norāda Grieķija, lai hibrīdo modeli varētu turpināt izmantot līdz brīdim, kad Krētas sala būs pilnībā savstarpēji savienota ar kontinentālo tīklu, būtu nepieciešama atkāpe no minēto pantu noteikumiem.
- (34) Tāpat, ievērojot 33. apsvērumā izklāstīto, Grieķija uzskata, ka Regulas (ES) 2019/943 9., 10. un 11. pantā minētā nākotnes tirgu integrācija, tehniskie solišanas limiti un zudušās slodzes vērtība neattiecas uz Krētas salas hibrīdo modeli. Tādēļ, kā norāda Grieķija, lai hibrīdo modeli varētu turpināt izmantot līdz brīdim, kad Krētas sala būs pilnībā savstarpēji savienota ar kontinentālo tīklu, būtu nepieciešama atkāpe no minēto pantu noteikumiem.

4.2.1.2. Novērtējums

- (35) Attiecībā uz lūgto atkāpi no Regulas (ES) 2019/943 6. panta, 7. panta 1. punkta un 8. panta 1. un 4. punkta, 9., 10. un 11. panta – minētie noteikumi attiecas uz prasībām nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgiem. Pamatojoties uz Grieķijas iesniegto informāciju, šķiet, ka šos tirgus Krētas salā nevar efektīvi izveidot, ņemot vērā šajā teritorijā pašlaik esošās elektroenerģijas sistēmas īpatnības. Tādēļ atkāpe no šiem noteikumiem ir pamatota.

4.2.2. *Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punkts*

4.2.2.1. Lūgums

- (36) Grieķija norādīja, ka hibrīdais modelis neparedz balansēšanas tirgu vai tirgū balstītu papildpakalpojumu iepirkumu. Lai hibrīdais modelis turpinātu darboties pārejas periodā, būtu vajadzīga atkāpe no minētā panta noteikumiem.

4.2.2.2. Novērtējums

- (37) Tā kā Krētas salā nav balansēšanas tirgus un tirgū balstīta ar frekvences kontroli nesaistītu papildpakalpojumu iepirkuma, atkāpe no Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktā noteiktajiem pienākumiem ir pamatota.

4.3. **Netiek kavēta pāreja uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju**

- (38) Saskaņā ar Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punkta piekto daļu un Direktīvas (ES) 2019/944 66. panta 2. punktu lēmumam par atkāpi ir jānodrošina, lai atkāpe nekavētu pāreju uz atjaunīgo enerģiju, palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu, elektromobilitāti un pieprasījumreakciju.
- (39) Attiecībā uz pāreju uz atjaunīgo enerģiju un palielinātu elastību (tai skaitā pieprasījumreakciju) un enerģijas uzkrāšanu vajadzētu norādīt, ka labi funkcionējošiem nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgiem saskaņā ar Regulā (ES) 2019/943 un Direktīvā (ES) 2019/944 noteiktajām prasībām būtu jāsniedz nepieciešamie dispečēšanas un investīciju signāli, lai palielinātu minēto tehnoloģiju potenciālo attīstību. Paredzams, ka tas notiks tad, kad Krētas sala būs pilnībā savienota ar Grieķijas kontinentālo daļu.

- (40) Kā norādīts Lēmuma (ES) 2022/258 56. apsvērumā, pirms I posma starpsavienojuma pabeigšanas Krētai bija noteikti tehniski ierobežojumi, saskaņā ar kuriem darbības drošības apsvērumu dēļ atjaunojamo energoresursu enerģijas daļa, ko var ievadīt tīklā, ir 25 % no slodzes. I posma pabeigšana zināmā mērā atvieglināja šo atjaunojamo energoresursu enerģijai noteikto ierobežojumu. Hibrīdais modelis dod Krētai iespēju gadījumos, kad ir maza slodze un liels saražotās atjaunojamo energoresursu enerģijas apjoms, eksportēt savu elektroenerģiju, lai izvairītos no atjaunojamo energoresursu enerģijas ražošanas apcirpšanas. Grieķija iesniedza skaitļus, kas pamato minēto paziņojumu, pierādot, ka 2021. gadā un jo īpaši 2022. gadā, kas bija pirmais pilnais I posma starpsavienojuma darbības gads, AER ražošanas apjoms palielinājās salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.
- (41) Grieķija norāda, ka lūgtā atkāpe nepalēninās pašreizējo attīstību un sagatavošanos jaunu AER ražošanas jaudu uzstādīšanai Krētas salā. Grieķija arī norādīja, ka pēc pilnīga starpsavienojuma izveides Krētā tiks saražoti vismaz 2 150 MW AER enerģijas, kas, ņemot vērā uzglabāšanas vienību uzstādīšanu, var palielināties līdz 2 500 MW.
- (42) Runājot par palielinātu elastību, enerģijas uzkrāšanu un pieprasījuma reakciju, jānorāda, ka iespēja piedāvāt elastības pakalpojumus, ieskaitot uzkrāšanu, lai atbalstītu elektroenerģijas sistēmu, ir atkarīga no cenas signālu kvalitātes un to spējas sniegt šo pakalpojumu sniedzējiem efektīvus investīciju un dispečēšanas stimulus. Parasti strukturāla pārslodze tirdzniecības zonā – un pārejas periodā starp I posmu un II posmu šāda pārslodze būs – var radīt izkropļotus investīciju signālus attiecībā uz elastības pakalpojumiem konkrētā vietā. Tomēr, ja tiktu izmantota divu tirdzniecības zonu pieeja, kurā viena tirdzniecības zona būtu Krētai un otra – Grieķijas kontinentālajai daļai, investīciju signāls būtu ļoti nestabils, ņemot vērā termiņu, kurā tiks pabeigts II posms un tiks izveidots pilnīgs starpsavienojums starp Krētu un Grieķijas kontinentālo daļu, kas novērsīs strukturālo pārslodzi. Tāpēc, tā kā savienojums ar kontinentālo daļu dos iespēju sniegt elastības pakalpojumus tirgū balstītā veidā, īstermiņa atkāpe, kas ļauj ātri integrēt Krētu kontinentālajā sistēmā, veicina pieprasījuma reakcijas, enerģijas uzkrāšanas un citu elastības avotu integrāciju.
- (43) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā nav prasīts, lai lēmumi par atkāpēm maksimāli palielinātu elastības vai enerģijas uzkrāšanas potenciālu. Šajā pantā minētās atkāpes mērķis ir vienīgi nodrošināt, ka tā nekavē šādu pāreju. Citiem vārdiem sakot, atkāpei nevajadzētu kavēt attīstību, kas bez atkāpes piemērošanas būtu notikusi dabiski. Maz ticams, ka, ja nebūtu atkāpes, Krētas salas elektroenerģijas sistēmās attīstītos labi funkcionējoši nākotnes, nākamās dienas, tekošās dienas un balansēšanas tirgi. Tas ir tāpēc, ka pastāv problēmas, kuras ir saistītas ar mazo savienoto elektroenerģijas sistēmu darbību, ļoti zemu konkurences līmeni ražošanas segmentā un savienojuma ar kontinentālo tirgu trūkumu. Šajā ziņā ir ārkārtīgi svarīgi, lai atkāpes ilgums būtu ierobežots un lai tirgus būtu gatavs pilnvērtīgi darboties, tiklīdz ir pabeigts II posms.
- (44) Ņemot vērā hibrīdā modeļa īstermiņa raksturu, šķiet, ka tam nav ievērojamas ietekmes uz atjaunojamo energoresursu enerģijas, elastības, enerģijas uzkrāšanas, elektromobilitātes un pieprasījuma reakcijas turpmāko attīstību.
- (45) Visbeidzot, Regulas (ES) 2019/943 64. panta 1. punktā ir noteikts, ka Komisijai ir pienākums norādīt, cik lielā mērā atkāpē ir jāņem vērā tīkla kodeksu un vadlīniju piemērošana. Šajā gadījumā Krētas salai ir piemērojami un arī turpmāk būs piemērojami tīkla kodeksi un vadlīnijas, izņemot attiecībā uz noteikumiem, kuri ietilpst 32.–37. apsvērumā izklāstītajā atkāpes darbības jomā.

4.4. **Atkāpes ierobežošana laikā un nosacījumi, kas vērsti uz konkurences palielināšanu un integrāciju iekšējā elektroenerģijas tirgū**

- (46) Regulas (ES) 2019/943 64. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 66. pantā ir skaidri noteikts, ka atkāpei ir jābūt ierobežotai laikā un uz to attiecas nosacījumi, kuru mērķis ir palielināt konkurenci un integrāciju elektroenerģijas iekšējā tirgū.
- (47) Ņemot vērā iemeslus, kurus Grieķija ir minējusi 19. apsvērumā, jaunais lūgums piemērot atkāpi attiecas tikai uz pārejas periodu, kas beidzas ne vēlāk kā 2025. gada 31. decembrī.

(48) Tiek saprasts, ka līdz 2025. gada 31. decembrim starpsavienotājs starp Krētu un Grieķijas kontinentālo sistēmu, gaidāms, būs darba kārtībā, tāpat kā atbilstoša uzskaites infrastruktūra, kas ļaus Krētai kļūt par Grieķijas elektroenerģijas vairumtirgu daļu. Grieķija apstiprināja, ka starpsavienojuma projekta pabeigšana vairs neaizkavēsies.

4.5. Spēkā stāšanās laiks

(49) Lai gan lūgums tika saņemts 2023. gada 18. decembrī, šo lēmumu nebija iespējams pieņemt pirms 2023. gada 31. decembra, kad beidzās ar Lēmumu (ES) 2022/258 piešķirtās atkāpes termiņš. Lai laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz šā lēmuma pieņemšanas dienai izvairītos no straujām un neparedzamām izmaiņām tiesiskajā regulējumā, kas varētu nopietni kaitēt tirgus darbībai Krētas salā un, iespējams, arī Grieķijas kontinentālajā daļā, šis lēmums būtu jāpiemēro no nākamās dienas, kas seko pēc Lēmumā (ES) 2022/258 piešķirtās atkāpes beigu datuma, proti, no 2024. gada 1. janvāra,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Grieķijas Republikai attiecībā uz Krētas salu tiek piešķirta atkāpe no noteikumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 6. pantā, 7. panta 1. punktā, 8. panta 1. un 4. punktā, 9., 10. un 11. pantā un Direktīvas (ES) 2019/944 40. panta 4.–7. punktā.

2. pants

Ar 1. pantu piešķirto atkāpi piemēro no 2024. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim vai līdz Krētas un Grieķijas kontinentālās daļas starpsavienojuma II posma pabeigšanai – atkarībā no tā, kurš datums pienāk pirmais.

3. pants

Grieķijas Republika divas reizes – vispirms līdz 2024. gada 31. decembrim un pēc tam līdz 2025. gada 30. jūnijam – informē Komisiju par progresu un atlikušajiem plāniem attiecībā uz Krētas un Grieķijas kontinentālās daļas starpsavienojuma II posma pabeigšanu un komerciālās darbības sākšanu, arī par tādas atbilstīgas uzskaites infrastruktūras izvēršanu un ekspluatāciju, kas ļautu Krētai piedalīties Grieķijas vairumtirdzniecības un balansēšanas tirgū.

4. pants

Šis lēmums ir adresēts Grieķijas Republikai.

Briselē, 2024. gada 29. aprīlī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON